

Retouradres: Stadhuis, Postbus 511 2003 PB Haarlem

Aan de leden van de commissie Samenleving

Datum 20 februari 2014
Ons kenmerk STZ/JOS 2014/50846
Contactpersoon M. Boxhoorn
Doorkiesnummer 023 511 5090
E-mail mboxhoorn@haarlem.nl
Bijlage(n) Bijlage 1: Overdrachtsbrief ter voorbereiding op de Agenda voor de Sport 2015-2018
Bijlage 2: Evaluatie Haarlem Sport! Agenda voor de Sport 2010-2014
Onderwerp Agenda voor de Sport 2015-2018, Haarlem Sport!

Geachte leden van de commissie Samenleving,

Tijdens de commissievergadering van 19 september 2013 is verzocht om een vervolg op de Agenda voor de Sport 2010-2014, Haarlem Sport!

Met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen is gekozen voor de vorm van een overdrachtsbrief waarbij ik als huidige wethouder Sport de resultaten van de afgelopen vier jaar gebruik om aan te geven waar de accenten voor de komende vier jaar mogelijk gelegd kunnen worden.

Naast de overdrachtsbrief stuur ik u als bijlage de 'Evaluatie van de Agenda voor de Sport 2010-2014', welke mede de inbreng voor de overdrachtsbrief heeft geleverd.

De overdrachtsbrief geldt als aanzet om met u als commissie nog tijdens deze periode te bespreken welke richting u mee zou kunnen geven aan een volgend college en raad voor de dit jaar op- en vast te stellen 'Agenda voor de Sport 2015-2018'.

In het nieuw te ontwikkelen sportbeleid zullen keuzes moeten worden gemaakt op basis van de inhoud, maar natuurlijk ook op basis van de financiële mogelijkheden. In het bijgevoegde document geef ik aan waar ik kansen zie. Graag deel ik dit met u.

Haarlem

Ik kijk uit naar de commissievergadering van 6 maart waarin wij met elkaar in een open dialoog over de accenten voor de Agenda voor de Sport 2015-2018 kunnen spreken.

Met vriendelijke groet,

Jack Chr. van der Hoek

Overdrachtsbrief ter voorbereiding op de Agenda voor de Sport 2015-2018

Inleiding

Tijdens de commissievergadering van 19 september 2013 is verzocht om een vervolg op de Agenda voor de Sport 2010-2014, Haarlem Sport!

Met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen is gekozen voor een Overdrachtsbrief door de huidige wethouder Sport, Jack van der Hoek. Dit overdrachtsdocument ligt hier voor u.

Het document is bedoeld om de discussie te starten over het sportbeleid voor de komende jaren. De resultaten van de afgelopen vier jaar zijn gebruikt om aan te geven waar de accenten voor de komende vier jaar gelegd zouden kunnen worden. Ook worden er nieuwe actuele agendapunten genoemd die toegevoegd kunnen worden aan de nieuwe Agenda voor de Sport.

Niet alles kan binnen bestaand budget worden uitgevoerd. Daarom is het belangrijk om in discussie te gaan over prioriteiten binnen het sportbeleid. Zo is bijvoorbeeld het beleid inzake de topsport een vraagstuk. Om beleid inzake topsport uit te kunnen voeren is op dit moment geen geld beschikbaar binnen de gemeentebegroting voor de komende jaren. Als in de nieuwe Agenda voor de Sport toch ruimte moet komen voor topsportbeleid zal financiering gevonden moeten worden door verschuivingen binnen de begroting of door het aanwenden van nieuw te verwerven budget. Zoals bijvoorbeeld het mogelijk invoeren van een gedifferentieerd tarievenbeleid inzake huur van sportaccommodaties, waarvan de extra opbrengst aangewend zou kunnen worden voor de financiering van topsportbeleid.

Het resultaat van de discussie wordt meegenomen in een definitieve Agenda voor de Sport, die door het nieuwe college verder wordt uitgewerkt en door de nieuwe gemeenteraad wordt vastgesteld.

In deze overdrachtsbrief gaat het niet over sportaccommodaties. Het beleid hiervoor is in de afgelopen periode door de raad vastgesteld in de 'Strategische Visie op Sportaccommodaties' (STZ/JOS 2011/430082) en het 'Beleidsuitvoeringsplan Sportaccommodaties' (STZ/JOS 2013/59413).

Vooraf

In 2010 werd de eerste Agenda voor de Sport vastgesteld. Hierin is een aantal speerpunten benoemd. In vier jaar tijd zijn deze speerpunten uitgevoerd. De toen genoemde speerpunten zijn nog steeds actueel en het voorstel is om het beleid en de uitvoering inzake deze onderwerpen de komende jaren voort te zetten.

De belangrijkste speerpunten zijn:

- Continuering van schoolsporttoernooien
- Blijvende aandacht voor SportZ4U of andersoortige projecten voor 13-18 jarigen
- Betere aansluiting van de Jeugdsportpas bij andere naschoolse activiteiten
- Continuering van Sport in de Wijk
- Continuering van naschoolse activiteiten in het kader van de Brede School (School in de Wijk)
- Continuering van buurtsportvereniging(en)
- Continuering van het aanbod voor 50+ (al dan niet met de Beweegpas)
- Ondersteuning sportverenigingen
- Continuering van het aanbod voor allochtone vrouwen
- Continuering ontwikkeling gezonde scholen en aandacht voor gezondheidsprojecten
- Continuering van schoolzwemmen
- Aandacht voor de kwaliteit van het bewegingsonderwijs
- Een goed online aanbod van (hard)loop, fiets en kanoroutes
- Aandacht voor aangepast sporten

Een aantal andere onderwerpen heeft specifieke aandacht nodig in het licht van de huidige tijd. Deze worden hieronder beschreven. Dit is onderverdeeld in hoofdthema's; Maatschappelijke sport, Topsport en Voorzieningen. Per thema worden subonderdelen behandeld. Al deze onderdelen worden afgesloten met kansen en financiële mogelijkheden. Deze kansen zijn van belang om per onderwerp de afweging te maken in hoeverre dit terug moet komen in het nieuwe sportbeleid.

Een aparte plaats heeft ons beleid inzake sportevenementen. Sportevenementen zijn onderdeel van het evenementenbeleid, waarover de gemeenteraad in 2013 een besluit heeft genomen. De Haarlemse Honkbalweek is hier bijvoorbeeld een onderdeel van.

Er komen echter regelmatig verzoeken op ons af voor de organisatie van een evenement, zoals het Warm Welkom¹, het EK honkbal en het WK softbal, waarin het evenementenbeleid niet in voorzag. In het verleden hebben we hier altijd door een apart raadsbesluit geld voor beschikbaar gesteld. De vraag is of dit geen vast onderdeel moet worden van het top- en breedtesportbeleid en zo ja op welke manier. En gaat de organisatie van een groot toernooi dan ten koste van de beschikbare budgetten voor andere sportdoelen of stelt de raad hier extra middelen vanuit de algemene middelen voor beschikbaar op het moment dat de vraag komt? En hebben we trapsgewijs een maximum hiervoor beschikbaar, bv. € 10.000 voor een NK, € 30.000 voor een EK en € 50.000 voor een WK? Of laten we de vragen gewoon op ons afkomen en beslissen we als bestuur en politiek reactief?

Graag horen wij van u welke richting u wilt meegeven als mogelijk antwoord op deze vragen.

¹ De ontvangst van de Olympische wintersporters vanuit Vancouver op de Grote Markt in 2010.

Thema 1

Maatschappelijke sport

De laatste jaren is de rol van sport steeds meer verschoven van doel naar middel. Waar sport eind jaren negentig nog vooral werd gedaan als 'doel', is het accent sinds begin deze eeuw steeds meer verschoven naar middel. Sport werd een instrument waarmee maatschappelijke vraagstukken konden worden aangepakt. Dit is al duidelijk terug te zien in de Agenda voor de Sport 2010-2014 en wordt in de nieuwe agenda nog sterker. Maatschappelijke vraagstukken komen terug in het sociaal domein, dat sterk in beweging is. Nederland verschuift van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving. Hierbij heeft sport een sterke positie. Sport is met zijn grote aantal vrijwilligers al een mini-participatiesamenleving. In de volgende paragrafen wordt uiteengezet hoe deze rol vorm krijgt.

1.1 Sport in het sociaal domein

De veranderingen in het sociaal domein zijn een aanknopingspunt om de positieve kracht van sport nog beter te benutten. Sport en bewegen kunnen een toegevoegde waarde hebben voor het bereiken van doelen op verschillende andere beleidsterreinen, zoals volksgezondheid, welzijn en de Wmo, ouderenbeleid, onderwijs en jeugd, minimabeleid, arbeidstoeleiding, toerisme en recreatie.

Binnen het sociaal domein zijn negen leefdomeinen gedefinieerd. In bijna elk leefdomein kan sport een rol hebben. De rol zit met name in deel uitmaken van de basisinfrastructuur: 'Elke Haarlemmer moet kunnen sporten' en in het aanbieden van programma's voor 15% van de bevolking die incidenteel /tijdelijk ondersteuning nodig heeft, waardoor de zelfredzaamheid wordt vergroot. Hieronder zullen we de leefdomeinen een voor een behandelen:

Werk en inkomen

In het leefdomein werk en inkomen zijn landelijk meerdere voorbeelden te zien waarin en hoe sport een rol kan hebben in participatietrajecten of het bestrijden van schooluitval. Zo zijn er projecten als:

Vitale sportvereniging

Samenwerking sport met Buurtbedrijf/Paswerk

Scholarships voor jeugd uit de wijken; toeleiding naar werk (VSV)

Kansen

- De werkzoekende kan ervaring opdoen in het brede scala van activiteiten die binnen de sport uitgevoerd moeten worden.
- Samenwerkingstrajecten tussen bestaande organisaties en sportorganisaties stimuleren.
- De sport kan de werkzoekende perspectief bieden. Denk bijvoorbeeld aan SROI (Social Return of Investment) constructies.
- Trajecten aanbieden voor (langdurig) werklozen en in het kader van VSV. Hiervoor moet eerst onderzoek worden gedaan naar de haalbaarheid van dit soort projecten in Haarlem.

Maatschappelijke en sociale participatie

Maatschappelijke en sociale participatie is bij uitstek een domein waar sport zeer geschikt voor is. Zeker de sport in verenigingsverband heeft hier een belangrijke waarde. De sportvereniging is niet alleen een plek om te sporten, maar ook om samen te komen, mensen te ontmoeten, waarbij een netwerk kan worden opgebouwd waar men in tijden van nood op terug kan vallen.

Om deze redenen kan de sportvereniging juist een plek zijn om mensen naar door te verwijzen als eenzaamheid of een isolement dreigt of speelt.

Ook de activiteiten die nu al worden gedaan met de GGZ (Erbij horen), de Hartekamp groep en het project aangepast sporten, zijn een voorbeeld voor integratie van kwetsbare groepen door middel van sport.

Kansen

- Sterke en gezonde sportverenigingen zijn van belang om de taak in dit domein goed op te vangen (zie verder paragraaf verenigingsondersteuning).
- Samenwerking met de diverse organisaties voor geestelijke gezondheidszorg of andere instellingen kan zorgen voor activering van kwetsbare groepen.

Opvoeden en opgroeien

Er zijn verschillende sportprojecten die bijdragen aan een veilige en stimulerende leefomgeving ten behoeve van optimale ontwikkelkansen voor het kind en ondersteuning van opvoeders.

De bekendste hiervan is Sport in de Wijk. Een project dat al sinds 2000 een rol heeft in de stad om de leefbaarheid in bepaalde wijken te verbeteren. Sport is een goed middel om te leren omgaan met winst en verlies, agressieregulering en fair play. De sportbuurtwerkers, combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches in Haarlem vervullen hier al jaren een taak in. Ook het onderwijs is hier intensief bij betrokken.

Kansen

- Behoud van het bestaande aanbod Sport in de Wijk, projecten vanuit School in de Wijk (Brede School), combinatiefuncties en buurtsportcoaches. Versterken van de signaleringsfunctie richting o.a. de sociale wijkteams.
- Veilige en stimulerende omgeving op school en in de buurt.

Fysieke gezondheid

Dit leefdomein is sport. Sport draagt bij aan de lichamelijke gezondheid van de Haarlemmer. Sporters zijn zich beter bewust van de risico's van een ongezonde levensstijl. Zo zijn er al specifieke projecten voor ouderen en is JOGG (Jongeren op Gezond Gewicht) een belangrijk instrument om een gezonde leefstijl te bevorderen.

Kansen

- Verhogen van de sportparticipatie in Haarlem.
- Behoud en verbetering van het voorzieningenniveau (zie ook beweegvriendelijke omgeving).
- Gezondheidsverbetering voor kwetsbare groepen.

Geestelijke gezondheid

Sport kan bijdragen aan het geestelijk welbevinden, denk hierbij aan de eerder genoemde projecten als Erbij Horen, de activiteiten met de Hartekampgroep en het aanbod in het kader van aangepast sporten. Ook het aanbod voor ouderen zoals dat door de buurtsportcoaches wordt gedaan is hiervoor een middel.

Kansen

- Sport inzetten ter voorkoming en genezing van bepaalde geestelijke problematiek
- Het continueren van een aanbod voor ouderen via de buurtsportcoaches.

Veiligheid

Het is belangrijk dat Haarlemmers zich veilig voelen op straat en in hun huis. Sport is een middel om moeilijke doelgroepen te activeren. Sport in de Wijk is een al eerder genoemd voorbeeld hierin. Verder zou men kunnen denken aan samenwerking met het buurtbedrijf om bijvoorbeeld toezicht te organiseren op de sportvelden om zo vandalisme te voorkomen en groepen te activeren.

Maar ook al bewezen projecten zoals J-OOST (sportproject waarbij sport ingezet wordt als middel voor nazorg van ex-gedetineerden of dreigende (jeugdige) uitvallers) en de Scholarships van de Krajicek Foundation zijn goed inzetbaar om de veiligheid van wijken te vergroten.

Kansen

Onderzoeken of projecten zoals J-Oost en de scholarships van de Krajicek en Cruyff Foundation breder in specifieke wijken kunnen worden ingezet, met als doel jongeren uit de wijk een kans te geven om een positief rolmodel te zijn in hun eigen wijk. Ook toeleiding naar (buurt)sportverenigingen kan hierbij een oplossing zijn.

Vrijwillige inzet

Vrijwilligerswerk draagt de sport. Zonder vrijwilligers geen sportverenigingen en evenementen.

Haarlemmers zetten zich hiermee in voor de samenleving en zijn betrokken bij de zorg voor mensen in hun sociaal netwerk binnen de sport. Hier is dus al een mooie wisselwerking ontstaan tussen mensen die een dienst leveren voor de maatschappij (sport) en de sport die een (sociaal) maatschappelijke rol vervult.

Het afgelopen jaar is het project MVKT (Meer Vrijwilligers in Kortere Tijd) uitgevoerd, wat bij veel verenigingen een substantiële groei van het vrijwilligersbestand heeft opgeleverd.

Daarnaast ligt er een kans in de verplichte wederdienst in het kader van de participatiewet.

Kansen

- Uitbreiding van het aanbod voor werving en behoud van vrijwilligers, bijvoorbeeld door projecten als MVKT aan te bieden. Dit vergroot het potentieel van vrijwilligers.
- Onderzoek naar mogelijkheden van inzet van mensen in het kader van de participatiewet.

Wonen en Mantelzorg

De leefdoelgebieden wonen en mantelzorg zijn geen domeinen waar sport een actieve rol in kan hebben. Wel worden op dit moment talentvolle topsporters beperkt gevestigd in sociale huurwoningen. Hiervoor moeten zij een aantal keer per jaar iets terugdoen voor de buurt waarin zij wonen. Meer hierover in het hoofdstuk Topsport.

1.2 Verenigingsondersteuning

Er zal in de komende jaren een steeds groter beroep worden gedaan op de Haarlemse sportverenigingen, zo zagen we al in de speerpunten in het sociaal domein. Daarom is het belangrijk om in Haarlem sterke verenigingen te hebben.

Verenigingen willen we de komende jaren dan ook blijven stimuleren en ondersteunen om een grotere sociaal maatschappelijke rol te vervullen.

Dit kan bijvoorbeeld met projecten als de 'Vitale Sportvereniging'. Hiermee wordt de betrokkenheid van de buurt bij de vereniging vergroot, net als de veiligheid en leefbaarheid in de wijk. Door samen te werken met lokale partners en bedrijven kunnen doelgroepen worden bereikt die niet of minder actief deelnemen aan de samenleving. Door het sporten en het uitvoeren van vrijwilligerswerk kunnen zij een sociale rol vervullen. Hierbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld re-integratieprojecten.

De verenigingsondersteuning zoals we die nu in de stad kennen zal hiervoor niet voldoende zijn. Daarom is onderzoek naar een structurele samenwerking met de Hogescholen in de regio en het CIOS een must om de verenigingen beter te ondersteunen in de vragen die op hen afkomen. Dit gebeurt in samenwerking met onze uitvoerende partijen.

Daarnaast liggen er kansen in nog meer en intensiever aansluiten bij huidige initiatieven, bijvoorbeeld de inzet van combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches, de buurtsportvereniging en het aanvragen van landelijke subsidies door verenigingen (sportimpuls).

Doelen en kansen voor verenigingsondersteuning:

- Het vergroten van het aanbod voor de buurt
- Het ontwikkelen/ondersteunen van buurtinitiatieven in samenwerking met de sportverenigingen.
- Onderzoek naar de mogelijkheid tot structurele samenwerking met HBO en MBO instellingen om sportverenigingen beter te kunnen ondersteunen.
- Onderzoek naar de kansen om huidige initiatieven te koppelen aan het verenigingsadvies.
- Grotere sociaal-maatschappelijke rol voor sportverenigingen.

1.3 Bewegen, gezondheid en vitaliteit

Sporten en beweging staan voorop in het gezondheidsbeleid van de Rijksoverheid. Mensen die voldoende bewegen hebben minder last van psychische klachten. Ook lopen zij minder kans op bijvoorbeeld hartziekten, vaatziekten en diabetes. Voor mensen met chronische ziekten als reuma en een chronische longziekte is het goed om te bewegen. Een goede conditie vermindert hun klachten. Er is toenemende bewijslast voor een positieve bijdrage van bewegen aan de gezondheid en zelfredzaamheid bij (kwetsbare) ouderen², o.m. doordat voldoende bewegen de kracht, balans, uithoudingsvermogen, flexibiliteit en coördinatie verbetert.

Tenslotte leidt voldoende (intensief) bewegen tot een toename van de arbeidsproductiviteit doordat voldoende bewegende werknemers minder verzuimen³. Voor kinderen is sport goed voor hun leerprestaties, weerbaarheid en psychische en motorische ontwikkeling. Beweegprogramma's verbeteren het concentratieniveau van leerlingen. Deelname aan sport en bewegen kan onder voorwaarden ook bijdragen aan het bevorderen van pro-sociaal gedrag en het beperken van schooluitval en schoolverzuim⁴.

De Gezondheidsmonitor (GGD, eind 2012) toont aan dat 32% van 19 jaar en ouder matig overgewicht heeft, en 11% heeft ernstig overgewicht. 31% Beweegt onvoldoende (beweegnorm) en 72% voldoet niet aan de fitnorm. 29% Voldoet aan geen van beide normen. Ook blijkt dat 21% van de inwoners zijn gezondheid matig tot slecht vindt.

² Chodzo-Zajko et al. 2009

³ Hildebrandt et al. 2012

⁴ Hartstichting 2011

Een focus op een gezonde leefstijl blijft van essentieel belang om te voorkomen dat deze cijfers niet hoger worden.

Kansen

- Gezondheidsverbetering voor inactieve groepen
- Sport en bewegen inzetten om een gezonde leefstijl te bevorderen bij groepen met een verhoogd gezondheidsrisico
- Bijdragen aan de doelstellingen van het Sociaal Domein
- Het continueren en mogelijk uitbreiden van een aanbod voor ouderen en mensen met een beperking via de buurtsportcoaches.
- Voortzetten van projecten zoals de Gezonde School en JOGG.

Financiële en inhoudelijke mogelijkheden voor het thema Maatschappelijke sport algemeen:

Om gezondheidsbeleid te continueren, dan wel uit te breiden zijn er de volgende opties:

- Op dit moment zet de gemeente Haarlem 3,8 fte buurtsportcoaches in voor bewegen voor ouderen en voor aangepast sporten. Deze buurtsportcoaches werken dus al in het sociaal domein op de leefdomeinen Maatschappelijke en Sociale participatie, Fysieke Gezondheid en Geestelijke gezondheid. Met een paar kleine aanpassingen kunnen deze buurtsportcoaches werken aan de doelen gesteld binnen het sociaal domein.
- Daarnaast is er de mogelijkheid om nog 3,8 fte extra buurtsportcoaches beschikbaar per 2014. Daarmee kunnen de benoemde doelgroepen nog beter ondersteund worden. Aanpak van problemen in de eerder genoemde leefdomeinen, zoals overgewicht, gezonde leefstijl, vandalisme, veiligheid of de vitale sportvereniging kunnen hiermee wellicht ook worden aangepakt.
- Samenwerking met BUUV door op sportgebied concreet vraag en aanbod te laten samenkomen.
- JOGG; deze aanpak in andere stadsdelen uitrollen, afhankelijk van het budget. De financiering van WWGZ van het JOGG-project en van de Gezonde School stopt medio 2015, de voortgang is onzeker. Wellicht kunnen de extra buurtsportcoaches mede hiervoor worden ingezet, zodat de voortgang gewaarborgd blijft.
- Nieuw voor oud; aan veel doelen wordt al gewerkt, maar oorspronkelijk vanuit een andere insteek. We gaan in overleg met SportSupport hoe bepaalde activiteiten omgebogen kunnen worden. Ook gaan we met Sociale Zaken en Werkgelegenheid in overleg om te kijken met welke projecten we dezelfde doelen dienen.
- Voor verenigingsadvies en ondersteuning gaan we in samenwerking met MBO- en HBO-instellingen afspraken maken om door inzet van studenten de huidige inzet te vervelvoudigen.
- Onderzoek doen naar de mogelijkheid om inkomsten via tarieven van sportaccommodaties te verhogen. Verenigingen die ervoor kiezen om niet of weinig bij te dragen aan de doelstellingen die in het kader van het sociaal domein en andere maatschappelijke vraagstukken worden gevraagd, kan een hoger huurtarief in rekening worden gebracht.

Thema 2

Topsport

Sinds 2008 voert Stichting Topsport Kennemerland (STK) het topsportbeleid uit voor de gemeente Haarlem. STK zorgt voor optimale randvoorwaarden voor sporttalenten, zodat deze topsporters het maximale uit hun sport kunnen halen. Daarnaast organiseert STK jaarlijks het Topsportgala. De financiering voor topsport stopt vooralsnog in 2015.

In 2013 is onderzoek gedaan naar de resultaten en uitvoering van het topsportbeleid vanaf 2008. Dit onderzoek dient als basis voor de keuze of de gemeente doorgaat met het subsidiëren van topsport en zo ja, op welke manier.

De belangrijkste bevindingen uit het onderzoek zijn:

- Verenigingen worden ondersteund met een financiële bijdrage. Het geld wordt besteed aan primaire zaken, zoals trainers, zaalhuur en materiaal. Geen van de verenigingen geeft aan dat zij dit besteden secundaire zaken zoals aan trainingskampen, mentale trainingen of betalen van sporters. Mocht deze subsidie wegvallen, dan stelt elke kernsportvereniging zichzelf de vraag of ze wel verder kunnen en moeten gaan met topsport. Technisch kader wordt ondersteund met bijeenkomsten om kennis te verkrijgen van experts en kennis te delen. Verenigingen geven aan behoefte te hebben aan de steun op het gebied van beleid. De verenigingen geven aan meer subsidie te willen ontvangen en willen hier een tegenprestatie tegenover stellen.
- Talenten worden ondersteund met faciliteiten, die het de sporter makkelijker maken om topsport te bedrijven. Enkele voorbeelden zijn mentale training, woonruimte, juridisch advies en voedingsadvisering. Deze faciliteiten worden goed gewaardeerd en als zeer nuttig ervaren. Dit geldt ook voor cursussen en seminars. Wel zal een betere afstemming moeten plaatsvinden met andere aanbieders van dit soort cursussen of seminars, zoals het Olympisch Netwerk.
- De talenten en de verenigingen vinden het prettig om een aanspreekpunt te hebben voor al hun vragen op het gebied van topsport.
- Het jaarlijkse Topsportgala wordt goed gewaardeerd. Het is een mooi podium voor de sporters, waarbij ze de waardering krijgen die ze verdienen. Toch zouden de kernsportverenigingen liever zien dat het beschikbare geld wordt besteed aan essentiële zaken, zoals het in stand houden van subsidie en faciliteiten.

De keuze om talenten in de toekomst te blijven ondersteunen lijkt een logische keuze. Talenten vallen op het gebied van ondersteuning namelijk tussen de wal en het schip. De ondersteuning die de gemeente biedt is aanvullend op regionale en landelijke regelingen. Worden de talenten niet meer via de verenigingen ondersteund, dan valt de opgebouwde structuur van de laatste jaren weg.

Kernsporten

In de vorige Agenda voor de Sport is een keuze gemaakt voor vijf kernsporten: softbal, honkbal, judo, turnen en badminton. Deze keuze is gemaakt op basis van goede prestaties uit het verleden. Er zijn geen criteria opgesteld waaraan een kernsportvereniging moet voldoen.

Wil Haarlem talenten blijven ondersteunen, dan is structurele ondersteuning van verenigingen noodzakelijk. Zij verdienen ondersteuning om talenten te begeleiden, zodat zij de kans blijven krijgen om zich te ontwikkelen. De verenigingen moeten er dan wel wat voor doen. Voorstel is dat zij met een meerjarenbeleid aantonen hoe zij de talenten optimaal begeleiden. De verenigingen kunnen aanspraak maken op subsidie indien zij voldoen aan de door ons te ontwikkelen criteria. Het is een

open inschrijving. De verenigingen die via dit fonds ondersteund worden, zijn de kernsporten voor de komende vier jaar.

Aandacht voor winnaars

Haarlem is trots op haar sporters en vindt het belangrijk aandacht te besteden aan winnaars van nationale en internationale kampioenschappen. Twee maal per jaar wordt een bijeenkomst georganiseerd in het stadhuis, waarbij de wethouder Sport sporters ontvangt die goed hebben gepresteerd. Het bestuur van een sportvereniging kan de sporter aanmelden voor de bijeenkomsten. Daarnaast vindt het Topsportgala plaats, waarbij topsporters in het zonnetje worden gezet. Dit lijkt een dubbele waardering. Echter, bij het Topsportgala krijgen alleen genomineerden voor sportprijzen een podium, terwijl de gemeente alle sportkampioenen wil waarderen.

Aanspreekpunt

In de "Uitvoeringsregeling Combinatiefuncties" (2013) is vastgesteld dat per 2015 0,6 fte. combinatiefunctionaris beschikbaar komt voor talentontwikkeling. Zo blijft het aanspreekpunt voor verenigingen en talenten gewaarborgd.

Een speerpunt uit de vorige Agenda voor de Sport was het opzetten van een Regionaal Training Centrum (RTC) in Haarlem. Hierbij werd aan judo gedacht. Dit is niet gelukt, maar een RTC Schaatsen lijkt een reële optie in de toekomst, waar nu in samenwerking met de ijsbaan en de schaatsacademie aan gewerkt wordt.

In 2011 is het 'Convenant Bovenlokale afstemming gemeentelijk beleid inzake het Olympisch Plan 2028' ondertekend. In 2014 wordt door partijen in onderling overleg besloten of deze samenwerking wordt voortgezet, conform het convenant.

Kansen voor topsport:

- Oprichten van een fonds voor kernsportverenigingen.
- Voortzetten ontvangst sportkampioenen in het stadhuis
- Onderzoek doen naar benutten van het bedrijfsleven (financieel en diensten) en het opstellen van een actieplan.
- Inzetten van 0,6 fte. combinatiefunctionaris talentontwikkeling die naast aanspreekpunt ook seminars en cursussen en seminars aanbiedt.
- Regionale samenwerking intensiveren, bijvoorbeeld op het gebied van accommodaties en regelingen.
- Ondersteunen van het RTC Schaatsen.

Financiële mogelijkheden:

- In 2013 werden de vijf kernsportverenigingen en de Baseball Academy financieel ondersteund met € 38.000. Om vanaf 2015 kernsporten te kunnen blijven ondersteunen zal € 30.000 nodig zijn.
- De inzet van 0,6 fte. Combinatiefuncties talentontwikkeling met Rijksmiddelen (40% cofinanciering). Er moet 60% worden gefinancierd. Dit kan gedeeltelijk vanuit middelen van uitvoerende instanties. Mogelijk moet hier nog wel een gemeentelijke bijdrage aan worden toegevoegd.
- Het beschikbaar stellen van € 5.000,- voor het aanbieden van faciliteiten, cursussen en seminars.
- Het RTC Schaatsen wordt, indien dit groen licht krijgt, ondersteund met € 3000 per jaar, voor maximaal vier jaar.

Kortom, als de gemeente blijvend topsport wil ondersteunen, zal er jaarlijks minimaal een bedrag van € 38.000,- nodig zijn. We kunnen besluiten te stoppen met topsport, maar we kunnen ook middels een gedifferentieerd tarievenbeleid voor sportaccommodaties, opbrengsten aanwenden voor dekking.

Thema 3

Voorzieningen

3.1 Beweegvriendelijke omgeving

Vanuit de visie op sport en bewegen vormt een beweegvriendelijke omgeving een aanvulling op de meer traditionele sportvoorzieningen zoals sportparken, sporthallen en zwembaden. Er zijn steeds meer mensen die om uiteenlopende redenen geen lid zijn van een sportvereniging, maar die toch graag in hun directe omgeving willen kunnen bewegen en sporten. Er is behoefte aan kleinschalige en goed toegankelijke voorzieningen in de buurt alsmede andersoortige voorzieningen, waardoor inwoners in hun directe woonomgeving kunnen spelen en bewegen (speelruimte, trapveldjes en fietspaden). Daarnaast zijn er voorzieningen die functioneren voor een groter gebied, zoals een wijk of stad (park, bos, meer, duinen, strand). Vanuit sportbeleidsoptiek vormt een beweegvriendelijke omgeving een noodzakelijke aanvulling op het bestaande areaal aan sportvoorzieningen. In de visievorming op beweegvriendelijke omgeving verdienen beide aspecten, dus de bijdrage aan andere sectoren en de bijdrage aan de sportinfrastructuur, dan ook een plek. Uitgangspunt is dat een beweegvriendelijke omgeving geen doel op zich is, maar een bijdrage levert aan maatschappelijke of organisatie doelen: het bevorderen van de gezondheid, leefbaarheid, sociale cohesie, ruimtelijke kwaliteit, imago en sluit aan bij de leefdomeinen van het sociaal domein.⁵

De beweegvriendelijke omgeving vereist dus een integrale aanpak. Dit onderwerp kan opgepakt worden als een van de onderstaande zaken aan de orde zijn:

- herstructurering
- gebiedsontwikkeling
- nieuwbouw
- aanpak openbare ruimte (vervanging van de riolering)
- een nieuwe verkeerssituatie
- tijdelijk anders bestemmen of inrichten van braakliggende terreinen
- ontwikkelen van (multifunctionele) accommodaties, zoals brede scholen en openbare sportparken
- de aanpak van speelruimtebeleid of een nieuw schoolplein

Kansen

Na vaststelling van de nieuwe Agenda voor de Sport wordt de Beweegvriendelijke Omgeving Scan (BVO Scan) uitgevoerd. Door deze scan te doen wordt helder inzichtelijk waar de kansen liggen om in Haarlem aanpassingen te doen in de openbare ruimte waardoor bewegen vanzelfsprekender wordt.

In afstemming met de afdeling recreatie (Economie & Cultuur) en OVG zijn speerpunten opgesteld op het gebied van recreatief bewegen:

- Hardlooproutes online plaatsen
- Fietsknooppuntennetwerk regio Zuid Kennemerland behouden. Tevens online te vinden
- Vaarroutes (sloep en kano); ambitie om een knooppuntennetwerk uit te zetten volgens het stramien van de fietsroutes

⁵ Uit: website NISB, Beweegvriendelijke omgeving

- Wandelroutes online plaatsen. Creëren van ommetjes vanuit de wijken. Ook in het kader van de beweegvriendelijke omgeving
- Recreatie in Spaarnwoude en bij de Veerplas blijven stimuleren
- Speelweefsel optimaliseren. Dit zijn de routes naar en van speelplekken
- Vergroenen van openbare ruimte zoals speel en schoolpleinen
- Braakliggende terreinen in orde maken voor spelen .

3.2 Groei- en krimpsporten

De populariteit van de verschillende sporten varieert met de jaren. Binnen het sportbeleid houden we rekening met de langdurige trends. De belangrijkste trend die zich heeft ingezet de afgelopen jaren is de individualisering van de sport. Dit betekent dat mensen willen sporten op door hen zelf gekozen momenten. Dit is ook de reden van de sterke groei van de fitnessbranche en de populariteit van hardloopprogramma's als Start to Run. Daarom vindt de gemeente Haarlem het ook belangrijk dat de directe omgeving van de Haarlemmer uitnodigt tot bewegen (zie paragraaf 3.1).

Ook voor de verenigingssporten geldt een groei en een krimp.

Grootste groeisporten (in verenigingsverband) zijn:

Boksen

Floorball en unihockey

Bobslee

Dans

Wielrennen

Oosterse gevechtskunsten

Grootste krimpsporten zijn:

Drakenbootrace

Bowls

Dammen

Frisbee

Surfen⁶

Kansen

Door deze trends de komende jaren te volgen kan de gemeente Haarlem in afstemming met de regio op lange termijn beter sturen in het al dan niet faciliteren van bepaalde sporten. In 2014 kunnen deze gegevens op lokaal en regionaal niveau worden opgevraagd.

Voor dit thema zijn geen financiële consequenties te noemen omdat uitvoering van bovengenoemde kostenneutraal kan gebeuren.

⁶ Uit: Ledentalrapportage 2012, NOC*NSF

Overzicht financiën Sport

	Begroting 2014
SportSupport	321.000
SRO	4.700.000
STK	75.000
Haarlem-Mutare sportfunctionaris	13.000
Combinatiefuncties (inclusief cultuur)	823.000
schoolzwemmen	225.000
Duurzame voorzieningen	100.000
Kapitaallasten en investeringen	4.143.000
Totaal	10.400.000

Inhoud

Samenvatting	3
Inleiding	5
1. Breedtesportontwikkeling	5
Conclusie Breedtesportontwikkeling	9
2. Topsport- en talentontwikkeling	10
Conclusie Topsport en talentontwikkeling	11
3. Commerciële sport	12
Conclusie Commerciële sport	12
4. Sport, Recreatie en Gezondheid	12
Conclusie Sport, Recreatie en Gezondheid	15
5. Optimalisering sportaccommodaties	16

Samenvatting

Terugkijkend kan vastgesteld worden dat op de twee “traditionele” terreinen van gemeentelijk sportbeleid: ‘breedtesportontwikkeling’ en ‘optimalisering van sportaccommodaties’ veel werk is verzet en veel speerpunten uit de Agenda voor de Sport 2010 – 2014 geheel of voor een groot deel gerealiseerd zijn.

Met recht kan gesteld worden: “Haarlem Sport!” en Haarlem doet dat op goede, deels of geheel vernieuwde en goed gespreide sportcomplexen, zowel binnen als buiten. Ook is sporten in diverse wijken van Haarlem (Schalkwijk, Oost, Noord) met relaties naar welzijnsorganisaties en sportverenigingen steviger verankerd.

De sportparticipatie is toegenomen. Op het gebied van de breedtesportontwikkeling verdienen de jongeren van 13 tot 18 jaar en de 50-plussers blijvende aandacht. Om sportuitval tegen te gaan bij de jongeren en om 50-plussers te activeren of actief te houden, worden deze speerpunten in de toekomst gecontinueerd. Steeds opnieuw en bij voortduring moeten deze groepen geïnformeerd worden over de mogelijkheden en gepeild worden welk aanbod hen tot bewegen kan brengen. Daarbij zal steeds meer gebruik gemaakt worden van moderne digitale media.

Naast de aanleg van nieuwe sportcomplexen en sportvelden is in de afgelopen tijd veel bereikt op enkele punten van sportaccommodatiebeleid: wie is eigenaar van wat, onder welke voorwaarden worden accommodaties ver-/gehuurd, en tegen welke prijs? Samen met de sportverenigingen is gezocht naar antwoorden. Door samen op te trekken is draagvlak ontstaan. In de komende periode wordt het vastgestelde beleid gefaseerd uitgevoerd. Hetzelfde geldt voor het wegwerken van het achterstallig onderhoud van gymnastieklokalen, waarvoor in de komende twee jaar in het Investeringsplan geld is gereserveerd.

Veel topsporttalenten zijn in de afgelopen periode ondersteund – meer zelfs dan de gemeente zich ten doel had gesteld. Toch zijn niet alle speerpunten op het gebied van talentondersteuning behaald. Dat heeft enkele duidelijke oorzaken. Zoals alle gemeenten moest ook Haarlem bezuinigen. Stichting Topsport Kennemerland, de uitvoerder van het topsportbeleid, werd geconfronteerd met gefaseerde afbouw van haar subsidie. Ten tweede werd onmiddellijk bij het aantreden van een nieuwe regering in 2010 de ambitie om een gooi te doen naar het organiseren van de Olympische Spelen in 2028 overboord gezet. Toch blijft – landelijk en lokaal – het streven om Nederland (nog) meer sportminded te maken, meer en op het hoogste niveau te laten sporten en in een (nog) betere sportinfrastructuur. De ervaringen van de afgelopen vier jaar vragen om herbezinning op de wijze waarop dat effectief en met minder geld kan gebeuren; een aandachtspunt in de volgende Agenda voor de Sport.

In de afgelopen periode is de verbinding tussen gemeentelijk sportbeleid en gemeentelijk gezondheidsbeleid tot stand gebracht, vanuit de gedachte dat sporten behalve doel op zich ook een belangrijk middel is om mensen gezond te houden en te krijgen. De relatie sport – jeugd – onderwijs was al langer gelegd en heeft de afgelopen jaren een stevige impuls gekregen door de aanstelling van combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches. Sport als middel kan nog veel belangrijker worden als de gemeenten binnenkort de regie krijgen in het Sociaal Domein: denk aan de jeugdgezondheidszorg, toeleiding naar betaald werk, maatschappelijke begeleiding en

ondersteuning, vrijwilligerswerk met behoud van uitkering en het speciaal onderwijs. In toekomstig beleid wordt hier rekening mee gehouden.

De speerpunten die benoemd zijn in de Agenda voor de Sport 2010-2014 zijn nog steeds actueel en het voorstel is om het beleid en de uitvoering inzake deze onderwerpen de komende jaren voort te zetten.

Deze speerpunten zijn:

- Continuering van schoolsporttoernooien
- Blijvende aandacht voor SportZ4U of andersoortige projecten voor 13-18 jarigen
- Betere aansluiting van de Jeugdsportpas bij andere naschoolse activiteiten
- Continuering van Sport in de Wijk
- Continuering van naschoolse activiteiten in het kader van de Brede School (School in de Wijk)
- Continuering van buurtsportvereniging(en)
- Continuering van het aanbod voor 50+
- Ondersteuning sportverenigingen
- Continuering van het aanbod voor allochtone vrouwen
- Continuering ontwikkeling gezonde scholen en aandacht voor gezondheidsprojecten
- Een goed online aanbod van (hard)loop, fiets- en kanoroutes
- Continueren van projecten zoals de Gezonde School en JOGG
- Continueren zwemonderwijs
- Aandacht voor de kwaliteit van het bewegingsonderwijs
- Aandacht voor aangepast sporten

Naast bestaande speerpunten, is het noodzakelijk om in te springen op de actualiteit met de volgende aandachtspunten:

- Sport als middel inzetten om bij te dragen aan de doelstellingen van het Sociaal Domein
- Herbezinning topsportbeleid
- Beweegvriendelijke omgeving

Inleiding

Eind 2009 heeft de gemeenteraad "*Haarlem Sport!, Agenda voor de Sport 2010-2014*" vastgesteld. In dit beleidsplan verwoordt de gemeente de ambities op het gebied van het sportbeleid in deze periode, geformuleerd in een aantal speerpunten per beleidsonderdeel. Die speerpunten vormden weer het uitgangspunt voor actiepunten, vastgelegd in werkplannen per jaar. De werkplannen zijn tot en met 2012 jaarlijks geëvalueerd in voortgangsnotities. Waar nodig zijn actiepunten in de loop van de jaren aangepast of toegevoegd.

In deze eindevaluatie wordt per beleidsonderdeel een samenvatting gepresenteerd van de voortgangsnotities 2010 tot en met 2012, waaraan de voortgang in 2013 is toegevoegd. Voorafgaand worden eerst de speerpunten uit de Agenda voor de Sport genoemd. Tenslotte wordt vastgesteld of en in hoeverre de speerpunten in de periode 2010 tot en met 2013 gehaald zijn.

1. Breedtesportontwikkeling

Speerpunt

Continuering van de schoolsporttoernooien

Gestreefd is naar jaarlijks 20 toernooien. In het basisonderwijs zijn over de hele periode gemiddeld 16 toernooien per jaar gehouden, waaraan ca. 75 % van de scholen hebben deelgenomen met ca. 3500 leerlingen per jaar. In het voortgezet onderwijs zijn gemiddeld 9 toernooien per jaar georganiseerd. Het speerpunt is gerealiseerd.

Speerpunt

Aandacht voor het project SportZ4U

Het streven was om in 2012 een extra sportaanbod te hebben voor de eerste en tweede klassers van het VMBO in Haarlem, naast en aansluitend op het reguliere bewegingsonderwijs en onder schooltijd. Het project is opgenomen in de brochure van de Jeugdsportpas, haalde in 2011 met een aanbod van 61 sporten 500 deelnemers, maar zakte het jaar daarop terug naar 117 deelnemers. De reden(en) voor deze terugval zijn op verzoek van de gemeente in 2013 door SportSupport onderzocht bij de deelnemers van SportZ4U. Het is een bekend fenomeen dat met name jongeren in de puberteit andere interesses gaan ontwikkelen en een breder vrijetijdspatroon krijgen. Uit het onderzoek van SportSupport blijkt dat de redenen die de Haarlemse jeugd aangeeft niet afwijken van dit beeld. Gevraagd naar hun favoriete sporten blijken hardlopen en zwemmen populair en deze sporten worden nog niet in het project SportZ4U aangeboden. Wel is de communicatie binnen het project in 2013 verbeterd: er kwam een nieuw digitaal zoekstelsel voor jeugdsport, er zijn posters en flyers verspreid en de voorlichting over het project op scholen is verbeterd. In 2013 namen weer ruim 300 jongeren deel. Verwacht wordt dat het aantal deelnemers verder zal stijgen door meer inzet van digitale sociale media (o.a. Facebook), promotie die ook door combinatiefunctionarissen en

buurtsportcoaches wordt opgepakt en integratie van het project in overig aanbod voor deze doelgroep. Vindt de verwachte groei niet plaats in 2014/2015, dan zal de methode SportZ4U opnieuw onder de loep worden genomen.

Speerpunt

Betere aansluiting van de Jeugdsportpas bij de naschoolse sportactiviteiten

Met de Jeugdsportpas kunnen kinderen op een laagdrempelige manier kennismaken met verschillende sporten. Het streven was gericht op een aanbod van 80 sporten. Het aantal deelnemers groeide in 2011 naar 1756 (unieke) kinderen, en een aanbod van 90 sporten. Het jaar daarop hebben 97 sportaanbieders in totaal 721 cursussen (clinics) gegeven, bezocht door 2034 deelnemers. Voor het eerst werd een aanbod voor 5-jarigen toegevoegd, waaraan 100 kleuters hebben meegedaan. Schooljaar 2012-2013 is afgesloten met 1809 leerlingen en 2137 kinderen in het gehele jaar 2013. In 2014 start in Haarlem Noord een pilot om ervaring op te doen met een combinatie van de Jeugdsportpas met Sport in de Wijk.

Het aantal aanvragen voor het Jeugdsportfonds (voor kinderen uit gezinnen met een minimuminkomen) steeg van 43 in 2009 naar liefst 775 in 2013.

Speerpunt

Het aanbod van Sport in de Wijk blijft zoveel mogelijk gehandhaafd en waar mogelijk uitgebreid.

Het aanbod van sportactiviteiten voor de jeugd van 4-19 jaar in achterstandswijken is door teruglopende middelen (bezuinigingen 2011, aflopen BOS subsidie) minder geworden dan in 2009. De sportbuurtwerkactiviteiten die overeind zijn gebleven, zijn de succesvolle activiteiten op pleinen en gymzalen; daar waar een laagdrempelig sportaanbod hard nodig is en waar altijd veel deelnemers op afkomen. Daarnaast zijn er meer activiteiten gekomen die via en in samenwerking met de scholen lopen (combinatiefuncties en School in de Wijk). Via Sport in de Wijk namen kinderen aan niet-verenigingsgebonden activiteiten deel. Een schatting van het aantal unieke deelnemers per jaar komt neer op een aantal van ongeveer 500. Wekelijks zijn er gemiddeld per plein 20 deelnemers. Ook de vakantieactiviteiten worden goed bezocht. In 2011 werd meegedaan aan de Danone Nations Cup. Na eerst de nationale titel te hebben gehaald, reisde het team af naar Madrid, waar de 10-12 jarigen streden om de Wereldbeker. Het succesvolle team bereikte de finale.

Het belangrijkste succes van Sport in de Wijk zit in de geïntensiverde samenwerking met de Cruyff Foundation en vooral de Richard Krajicek Foundation. Zij hebben een belangrijke rol gespeeld in het aanbieden van scholarships. Hiermee konden meerdere kwetsbare jongeren uit de wijk worden opgeleid. Zij worden nu via SportSupport ingezet als (assistent)-sportbuurtwerker in hun eigen wijk. Hierdoor fungeren zij als een belangrijk rolmodel.

Speerpunt

Organiseren van naschoolse sportactiviteiten in het kader van de Brede School

De verbinding tussen onderwijs, sport en cultuur werd versterkt door de inzet van combinatiefunctionarissen. Een combinatiefunctie is een functie waarbij een werknemer in dienst is bij één werkgever en werkzaam is in twee (of meer) van de sectoren onderwijs-, sport-en/of cultuursector.

Streven was de inzet van 10,3 fte combinatiefunctionarissen in het kader van de Impuls Brede Scholen, Sport en Cultuur. In 2010 kon de gemeentelijke cofinanciering gerealiseerd worden en na bijstelling van de Rijksnorm kon het aantal fte's in 2011 naar 11,8 worden opgetrokken. De betreffende functionarissen zijn ingezet bij SportSupport, de scholen van de stichting St. Bavo, Muziekcentrum Zuid-Kennemerland, de Bibliotheek en voor de coördinatie van de Brede School. Het aanbod Lichamelijke Opvoeding is versterkt, er werden door de hele stad extra sportactiviteiten georganiseerd en sportverenigingen zijn versterkt in hun organisatie. In 2012 is de Rijksregeling uitgebreid en kon nog eens 7,5 fte worden aangesteld. Hiermee is een sterke impuls gegeven aan het versterken van het Brede School-programma (School in de Wijk) en aan het schoolzwemmen. Het sportaanbod is op veel plekken een integraal onderdeel van de wijk en de school. In 2013 werd de regeling iets aangepast en nogmaals uitgebreid, nu onder de naam buurtsportcoaches. Zij richten zich vooral op ouderen in Oost en Schalkwijk en personen met een beperking. Het gaat hier om 3,8 fte. Gezien de succesvolle resultaten en de verankering van combinatiefunctionarissen in het sportbeleid, is voortzetting van dit speerpunt essentieel.

Speerpunt

Onderzoek naar de mogelijkheden voor Haarlemse school- en buurt-sportverenigingen

Het bleef niet bij onderzoek: in 2010 kon in Schalkwijk een buurtsportvereniging van start gaan, gevolgd door een buurtsportproject in Haarlem Oost. In Schalkwijk nemen wekelijks 55 kinderen deel, in de winter ligt het aantal deelnemers op gemiddeld 100. Door toevoeging van de subsidie van Sport Lokaal Samen aan het project is er naast sportdeelname en zelfredzaamheid ook aandacht voor gezondheid en werktrajecten voor schoolverlaters; genoeg redenen om de buurtsportvereniging te continueren.

Speerpunt

Uitbreiding van de Beweegpas 50 +

Met de Beweegpas 50+ kunnen 50-plussers op een goedkope manier kennismaken met verschillende sporten. Gestreefd is naar continuering van deze Beweegpas en deelname van 200 ouderen per jaar. In 2010 namen 400 ouderen deel, in 2011 zakte dat aantal naar 154 plus 110 deelnemers aan dansactiviteiten. In 2012 bedroeg het aantal deelnemers 201. Wel werd het beweegaanbod voor chronisch zieken uitgebreid en werden 78 deelnemers lid van een sportvereniging. In 2013 namen 135 personen deel aan 255 cursussen. Van hen zijn er 63 lid geworden van een sportvereniging; daarnaast worden veel ouderen lid van een vereniging na het lezen van de brochure en kunnen ze dus als zodanig niet geregistreerd worden. In 2013 zijn, mede door de inzet van buurtsportcoaches, de volgende nieuwe cursussen opgezet: valpreventie, Bodyfit en Gezond, recreatief fietsen, circuittraining, sportief wandelen en Mensendieck.

In 2013 is onderzoek gedaan naar de terugloop van het aantal deelnemers in vergelijking met 2010. Het onderzoek behelsde een enquête onder leden van het Digipanel. De respons was met 61 % zeer goed. Zes van de tien respondenten doet aan sport, waarbij gezondheid het voornaamste motief is (60 %), gevolgd door plezier in het sporten (30 %). 10 % van de sporters is dagelijks actief, nog eens 60 % meer dan 1 x per week. Vier van de tien sporters sport individueel, 25 % via een sportvereniging en 25 % bezoekt een sportschool. Het meest beoefend zijn: fitness, daarna fietsen, wandelen, tennis en hardlopen. De niet-sporters geven vooral aan geen behoefte aan sportbeoefening te hebben. Degenen die maximaal 5 jaar geleden nog wel sportten geven aan gestopt te zijn door ziekte of blessures. Vier op de tien niet-sporters overweegt de draad weer op te pakken en dan zijn fitness, wandelen, zwemmen en de sportschool het meest in trek. Eveneens vier op de tien panelleden zouden een persoonlijk bewegadvies willen ontvangen. Gevraagd naar ideeën om de Beweegpas 50+ meer bekendheid te geven komen de respondenten niet veel verder dan adverteren in plaatselijke bladen. Naar hun mening kan het aantal deelnemers ook op peil gehouden worden door de pas betaalbaar te houden. De resultaten en de toekomst van de Beweegpas 50+ worden in 2014 besproken met sport- en beweegaanbieders.

Hoewel in de Agenda voor de Sport niet als speerpunt benoemd, mogen enkele andere zaken in het kader van breedtesportontwikkeling die in de afgelopen collegeperiode intensief de aandacht kregen hier niet onvermeld blijven: de ondersteuning van sportverenigingen en FEMFit.

Dat geldt vooral voor de ondersteuning van sportverenigingen. In 2010 is de verenigingsmonitor uitgewerkt en zijn de daaruit voortvloeiende actiepunten afgehandeld. Er zijn diverse themabijeenkomsten en cursussen voor sportverenigingen georganiseerd. 16 Haarlemse sportverenigingen hebben meegedaan aan het project Meer vrijwilligers in kortere tijd in het kader van het provinciale project Kennis Maken, Kennis Delen. In 2012 is de verenigingsmonitor opnieuw uitgevoerd. 80 van de 202 sportverenigingen hebben gereageerd. Opvallend resultaat was dat in deze economisch moeilijke periode de verenigingen hun financiën niet als voornaamste bron van zorg beschouwen. Dat is voor hen het werven en behouden van leden. 47 % zag het ledenaantal toenemen. Opmerkelijk is verder dat 9 % te maken heeft met een ledenstop.

In 2010 heeft het Rijk voor twee jaar subsidie toegekend voor FEMFit, een programma voor (allochtone) vrouwen waarbij sport en een gezonde leefstijl centraal staan. Dat jaar namen 60 vrouwen op 6 locaties deel, in 2011 waren er 4 groepen met elk 11 deelnemers. In 2012 werd de subsidie van het Rijk beëindigd. Naast activiteiten in Noord en Schalkwijk werd in 2013 gestart met activiteiten in Haarlem Oost. Dit jaar werden in het eerste semester 7 activiteiten door gemiddeld 10 vrouwen per week bezocht en in het tweede semester deden gemiddeld 9 vrouwen per week mee aan 6 activiteiten. Voor enkele activiteiten zijn partners gevonden in Haarlem Effect en Kontext. Daarnaast werden voorlichtingsbijeenkomsten gehouden over voeding en bewegen. In het laatste halfjaar werd samen met Haarlem Effect extra aandacht gegeven aan werving van deelnemers en hun wensen met betrekking tot de activiteiten.

Conclusie Breedtesportontwikkeling

Het stimuleren van sport is gerealiseerd met schoolsporttoernooien, kennismakingslessen voor jeugd (JeugdSportPas) en jongeren (SportZ4U). Via Sport in de Wijk namen kinderen aan niet-verenigingsgebonden activiteiten deel. De verbinding tussen onderwijs, sport en cultuur werd versterkt door de inzet van combinatiefunctionarissen. Hierdoor is het sportaanbod op veel plekken een integraal onderdeel van de wijk en de school geworden. De regeling is in 2013 uitgebreid met buurtsportcoaches. Zij richten zich vooral op ouderen in Schalkwijk en Oost en personen met een beperking. (Allochtone) vrouwen maakten kennis met sport en een actieve leefstijl via het project FEMFit. In Schalkwijk is een buurtsportvereniging gerealiseerd, gevolgd door een buurtproject in Haarlem Oost. Er was aandacht voor ondersteuning van sportverenigingen, onder andere door themabijeenkomsten, het uitvoeren van de verenigingsmonitor en het project Meer vrijwilligers in kortere tijd.

De jongeren van 13 tot 18 jaar en de 50-plussers verdienen blijvende aandacht. Steeds opnieuw en bij voortduring moeten deze groepen geïnformeerd worden over de mogelijkheden en gepeild worden welk aanbod hen tot bewegen kan brengen. Daarbij zal steeds meer gebruik gemaakt worden van moderne digitale media.

De genoemde speerpunten zijn, met enkele accentverschuivingen, nog steeds actueel. Voorstel is om het beleid en de uitvoering inzake deze onderwerpen de komende jaren voort te zetten.

Speerpunten Breedtesportontwikkeling Agenda voor de Sport 2015-2018

- Continuering van schoolsporttoernooien
- Blijvende aandacht voor SportZ4U of andersoortige projecten voor 13-18 jarigen
- Betere aansluiting van de Jeugdsportpas bij andere naschoolse activiteiten
- Continuering van Sport in de Wijk
- Continuering van naschoolse activiteiten in het kader van de Brede School (School in de Wijk)
- Continuering van buurtsportvereniging(en)
- Continuering van het aanbod voor 50+
- Ondersteuning sportverenigingen
- Continuering van het aanbod voor allochtone vrouwen
- Aandacht voor aangepast sporten

2. Topsport- en talentontwikkeling

De voornaamste speerpunten

Ondersteuning van (70) topsporttalenten, opzetten van een door NOC*NSF aangewezen Nationaal of Regionaal Training Centrum, jaarlijkse ondersteuning van een aantal evenementen, de vijf Haarlemsporten zijn sterk georganiseerd en maatschappelijk actief binnen de overige speerpunten van het gemeentelijk sportbeleid, format ontwikkelen voor ondersteuning van topsport en Onderwijs, bundeling van sportmedische zorg en opzet ontwikkeling Olympisch Plan 2028.

Talenten zijn ondersteund met faciliteiten, die het de sporter makkelijker maken om topsport te bedrijven. Enkele voorbeelden zijn mentale training, woonruimte, juridisch advies en voedingsadvisering. In de jaren 2010 tot en met 2013 zijn, inclusief de deelnemers aan de Baseball Academy gemiddeld 119 topsporttalenten ondersteund met faciliteiten; meer dan de gemeente zich tot doel had gesteld. Kernsportverenigingen zijn ondersteund met een financiële bijdrage en er zijn cursussen en seminars georganiseerd.

Tot aanwijzing van een Regionaal Training Centrum (RTC) door NOC*NSF is het niet gekomen. Hierbij werd aan judo gedacht. Een RTC Schaatsen lijkt een reële optie in de toekomst, waar nu in samenwerking met de ijsbaan en de schaatsacademie aan gewerkt wordt.

Alle evenementen die voor 2010 en 2011 voor Haarlem op de kalender stonden zijn uitgevoerd. Een bijzonder hoogtepunt in 2010 was de ontvangst van Olympische sporters op de Grote Markt. In 2011 organiseerde de gemeente met veel succes het jaarlijkse congres van de Vereniging Sport en Gemeenten. Het Nederlands honkbalteam werd wereldkampioen en werd in Haarlem gehuldigd. 2012 was vooral op honkbalgebied een druk jaar, met naast de Haarlemse honkbalweek ook het Europees Kampioenschap Honkbal. De opkomst voor dit EK was laag.

Op basis van een raadsbesluit werd Stichting Topsport Kennemerland (STK), de uitvoerder van het topsportbeleid, geconfronteerd met gefaseerde afbouw van haar subsidie van € 75.000 tot (vooralsnog) nul in 2015. De gemeente heeft laten onderzoeken in hoeverre (kern)sportverenigingen, topsporters en talenten door de activiteiten van STK ondersteund worden. De resultaten van dit onderzoek verschijnen in 2014. Als in de nieuwe Agenda voor de Sport toch ruimte moet komen voor topsportbeleid zal financiering gevonden moeten worden door verschuivingen binnen de begroting of door het aanwenden van nieuw te verwerven budget.

In 2010 is in een notitie beschreven welke mogelijkheden er zijn om sporttalenten meer ruimte te bieden om te trainen, zonder in strijd te zijn met de Leerplichtwet.

In 2012 kreeg het Haarlemmermeer Lyceum de status LOOT-school.

Zeven regiogemeenten en vier sportorganisaties hebben in 2011 is het 'Convenant Bovenlokale afstemming gemeentelijk beleid inzake het Olympisch Plan 2028' ondertekend. Het Olympisch vuur werd in 2012 echter van rijkswege gedoofd. In 2014 wordt door partijen in onderling overleg

besloten of deze samenwerking wordt voortgezet, conform het convenant. Deze samenwerking tussen Haarlem, Heemstede, Haarlemmermeer, Bloemendaal, Zandvoort, Haarlemmerliede, Spaarnwoude, Velsen, Stichting Topsport Kennemerland, Stichting SportSupport Kennemerland en het Olympisch Netwerk Noord-Holland resulteerde in 2012 tot implementatie van het project Meer vrijwilligers in korte tijd.

De huldiging van Haarlemse sportkampioenen in het stadhuis heeft per 2013 een structureel karakter gekregen. De wethouder spreekt de sporters persoonlijk toe en de prestaties worden vereeuwigd in een Sportboek.

Conclusie Topsport en talentontwikkeling

Veel topsporttalenten zijn in de afgelopen periode ondersteund met faciliteiten – meer zelfs dan de gemeente zich ten doel had gesteld. Toch zijn niet alle speerpunten op het gebied van talentondersteuning behaald. Een Regionaal Training Centrum is er niet gekomen. Bij het aantreden van een nieuwe regering in 2010 is de ambitie de Olympische Spelen te organiseren overboord gezet. Toch blijft – landelijk en lokaal – het streven om Nederland (nog) meer sportminded te maken, meer en op het hoogste niveau te laten sporten en in een (nog) betere sportinfrastructuur. Stichting Topsport Kennemerland, de uitvoerder van het topsportbeleid, werd geconfronteerd met gefaseerde afbouw van haar subsidie. De ervaringen van de afgelopen vier jaar vragen om herbezinning op de wijze waarop dat effectief en met minder geld kan gebeuren; een aandachtspunt in de nieuwe Agenda voor de Sport.

Speerpunt Topsport en talentontwikkeling Agenda voor de Sport 2015-2018:

Het beleid inzake de topsport is een vraagstuk. Om beleid inzake topsport uit te kunnen voeren is per 2015 geen geld beschikbaar in de gemeentebegroting. Als in de nieuwe Agenda voor de Sport toch ruimte moet komen voor topsportbeleid zal financiering gevonden moeten worden door verschuivingen binnen de begroting of door het aanwenden van nieuw te verwerven budget.

3. Commerciële sport

Speerpunten

Meer breedtesportprojecten bij commerciële aanbieders, meer topsporters en sportverenigingen maken gebruik van commerciële accommodaties en faciliteiten, commerciële centra stimuleren faciliteiten beschikbaar te stellen voor specifieke doelgroepen.

Ten aanzien van dit beleidsonderdeel moet vastgesteld worden dat de hierboven aangehaalde ambities geen van alle gestalte hebben gekregen. Bij de fitnesscentra bestond weinig bereidheid tot deelname aan een onderzoek. Op basis van deskresearch is het aanbod van de fitnesscentra in kaart gebracht. Daarbij bleek dat jeugdfitness in opkomst is en al door zeven centra wordt aangeboden. Drie fitnesscentra werken mee aan de JeugdSportPas. Zeven centra werken mee aan de Beweegpas 50+.

Conclusie Commerciële sport

Bij de fitnesscentra bestond weinig bereidheid om deel te nemen aan onderzoek naar de samenwerking tussen breedtesport en commerciële sport. De ontwikkelingen bij de commerciële sportcentra blijven onder de aandacht. In de volgende Agenda voor de Sport komt bovenstaand speerpunt niet terug.

4. Sport, Recreatie en Gezondheid

Speerpunt

De gemeente gaat op basis van het advies van de GGD na wat haalbare doelstellingen zijn binnen het sport- en gezondheidsbeleid en werkt dit uit in een deelnotitie.

In samenwerking tussen de gemeentelijke afdeling Jeugd, Onderwijs en Sport en de afdeling Gezondheid is in 2011 de Gezondheidsnota verschenen. Gezondheidsprojecten rond de buurtvereniging Schalkwijk zijn opgezet. Het project Gezonde School is gestart in schooljaar 2011-2012. In 2012 zijn scholen benaderd om de status Gezonde School te verkrijgen. In 2013 zijn vignetten behaald door De Talenten, De Wadden, De Cirkel en De Meer. In het schooljaar 2012-2013 zijn Don Bosco, Parkrijk en de Dolfijn gestart met het project. In Noord is het project JOGG (Jongeren op Gezond Gewicht) van start gegaan.

Speerpunt

De gemeente gaat in overleg met de schoolbesturen het zwemonderwijs onderzoeken en zo nodig anders organiseren.

Een nieuw schoolzwemplan is opgesteld, met het doel om alle leerlingen een zwemdiploma A te laten halen voordat zij de basisschool verlaten. Dit programma is in schooljaar 2012/2013 definitief geworden is en behelst dat leerlingen van groep 6, 7 of 8 van het basisonderwijs schoolzwemmen volgen in de vorm van “zwemgymles”. Voor wie dan nog geen A-diploma heeft gehaald wordt een vangnet gecreëerd buiten schooltijd. De helft van de basisscholen en bijna alle speciaal (basis) onderwijsscholen doen mee met het schoolzwemprogramma. Het percentage leerlingen dat met zwemdiploma-A de basisschool verlaat was 88% in 2011 (nulmeting). In 2013 steeg dit percentage naar 95%.

Speerpunt

In overleg met de schoolbesturen wordt ernaar gestreefd dat elke basisschool een vakleerkracht Lichamelijke Opvoeding in dienst heeft en de norm van 1,5 klokuur bewegingsonderwijs haalt.

Alle scholen halen de norm van 1,5 klokuur bewegingsonderwijs. Slechts één schoolbestuur heeft vakleerkrachten Lichamelijke Opvoeding in dienst. De andere besturen incidenteel. De gymles op deze scholen wordt over het algemeen verzorgd door de groepsleerkracht.

Speerpunt

De gemeente beziet de (hard)loop-, fiets- en kanoroutes op de mogelijkheden deze te optimaliseren.

De bewegwijzering van de hardlooproutes is niet aangepast, maar de routes zijn wel online geplaatst. Het fietsknooppuntennetwerk is volledig geactualiseerd en wordt ook veelvuldig gebruikt. Er is een enorme toename van (recreatieve) fietsers in de stad. Eenzelfde plan ligt er voor de vaarroutes. De wandelroutes zullen ook online worden geplaatst.

Speerpunt

Inventariseren van de wensen in Haarlem op het gebied van G-sport en sport binnen de geestelijke gezondheidszorg.

In 2011 heeft de gemeente een onderzoek uitgevoerd naar de behoefte aan aangepast sporten en G-sport (sport voor mensen met een beperking in verenigingsverband). Dat heeft tot twee speerpunten geleid: het uitbreiden van G-sportaanbod en het op de kaart zetten van G-sport. In 2012 werden in dit kader 40 activiteiten aangeboden. Drie verenigingen breidden hun aanbod uit en nog eens 18 verenigingen hebben zich voor een activiteitenaanbod aangemeld. In 2013 werd de combinatiefunctieregeling uitgebreid met 3,8 fte. buurtsportcoaches. Zij richten zich vooral op ouderen in Oost en Schalkwijk en personen met een beperking.

Speerpunt

Inventariseren van de mogelijkheden voor het invoeren van bedrijfssport binnen de gemeente Haarlem.

In 2013 is de Gemeente Haarlem het FIT programma gestart. Werknemers van de gemeente Haarlem kunnen meedoen aan workshops over gezonde leefstijl. Er zijn kortingen mogelijk bij verschillende sportscholen en er is tijdens werktijd aanbod van lunchwandelingen en yoga.

Sport als middel kan nog veel belangrijker worden als de gemeenten binnenkort de regie krijgen in het Sociaal Domein: denk aan de jeugdgezondheidszorg, maatschappelijke begeleiding en ondersteuning. In toekomstig beleid wordt hier rekening mee gehouden.

Conclusie Sport, Recreatie en Gezondheid

Gezondheidsprojecten rond de buurtvereniging Schalkwijk zijn opgezet. Het project Gezonde School is gestart in schooljaar 2011-2012. Een nieuw schoolzwemplan is opgesteld, met het doel om alle leerlingen een zwemdiploma A te laten halen voordat zij de basisschool verlaten.

Aandacht voor een gezonde leefstijl is van essentieel belang. Actuele ontwikkelingen, zoals de rol in het Sociaal Domein, worden hierbij meegenomen.

Speerpunten Sport, Recreatie en Gezondheid Agenda voor de Sport 2015-2018:

- Continueren van projecten zoals de Gezonde School en JOGG
- Continueren zwemonderwijs
 - Aandacht voor de kwaliteit van het bewegingsonderwijs
 - Een goed online aanbod van (hard)loop, fiets en kanoroutes
 - Aandacht voor aangepast sporten
 - Sport als middel inzetten om bij te dragen aan de doelstellingen van het Sociaal Domein

5. Optimalisering sportaccommodaties

De belangrijkste speerpunten samengevat:

het in stand houden van een gevarieerd aanbod kwalitatief goede sportaccommodaties, waarbij de binnensport de komende jaren prioriteit heeft. Goede spreiding over de stad en zoveel mogelijk handhaven van accommodaties in de wijk. Milieu, duurzaamheid evenals multifunctioneel gebruik heeft binnen het accommodatiebeleid prioriteit. Gebruik en aanleg van gymnastieklokalen moet nader worden gezien.

De optimalisering van sportaccommodaties is in 2012 uitgewerkt in een 'Strategische visie Sportaccommodaties'. In deze nota formuleert het college haar missie en visie op het gebied van sportaccommodaties. Deze Strategische visie Sportaccommodaties legt (bestuurlijke) speerpunten en ambities vast voor de inrichting van het sportaccommodatiebestand in relatie tot de ruimtelijke inrichting van de stad. Na vaststelling van dit strategische beleidskader door de gemeenteraad, is het in overleg met interne en externe partijen uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma met tijdsplanning en een grove kostenraming: het Beleidsuitvoeringsplan Sportaccommodaties 2013-2018.

Het beleidsuitvoeringsplan gaat uit van de uitgangspunten van de Strategische visie Sportaccommodaties, namelijk de beschikbaarheid, de bereikbaarheid en de betaalbaarheid van de Haarlemse sportaccommodaties. In dit plan worden de mogelijkheden benoemd voor eigendomsoverdracht van kleedaccommodaties van buitensportverenigingen, beschreven wat nodig is om tot een kostendekkende huur en transparante tariefstructuur te komen voor binnen- en buitensportaccommodaties en wordt een aantal knelpunten behandeld. Actuele thema's als duurzaamheid en multifunctionaliteit zijn eveneens belicht.

Voor de totstandkoming van de uitwerking van het beleidsuitvoeringsplan is de bijdrage van vertegenwoordigers van de sportverenigingen essentieel geweest. In januari 2012 zijn klankbordgroepen opgericht voor binnensport en buitensport. Medio 2012 volgde een klankbordgroep zwembaden.

In de klankbordgroep buitensport is in overleg met SRO Kennemerland BV inzicht verkregen in de totale jaarlijkse kosten (investerings- en onderhoudslasten) van alle buitensportaccommodaties, gesplitst in veld- en kleedaccommodatie. Gebleken is dat met de huidige inkomsten de verenigingen gemiddeld 12,8% (het. zgn. dekkingspercentage) bijdragen in de totale kosten en het overige deel (87,2%) een gemeentelijke exploitatiebijdrage aan SRO betreft.

In de klankbordgroep binnensport is in overleg met SRO Kennemerland BV het afgelopen jaar inzicht verkregen in de totale jaarlijkse kosten (exclusief kapitaallasten) van de gemeentelijke gymzalen en sporthallen.

In de periode 2010 – 2013 heeft de Raad elk jaar het *Investeringsplan Sportaccommodaties* vastgesteld, waaruit onder meer de vervanging van (kunst)grasvelden en (achterstallig) onderhoud van kleedkamers en velden wordt gefinancierd.

Zo konden diverse nieuwe of vernieuwde sportaccommodaties in gebruik genomen worden. Het betrof het onder andere het Pim Mulier Sportpark, het Nol Houtkamp Sportpark, het sportpark van der Aart, het Haarlem College met twee gymzalen en een sporthal en de aanleg van diverse nieuwe (kunstgras)velden voor DSS, Kon. HFC, VVH, CKV Rapid en HKC Haarlem. Ook de gymzaal Zuidwester werd opgeleverd. Saxenburg kreeg een nieuwe kleedaccommodatie. Gedurende de gehele periode is veel werk gestoken in de voorbereiding van een nieuwe badmintonhal. Er is een financieel haalbaarheidsonderzoek gedaan en een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld. Met Duinwijck is meermalen overlegd over de nieuw te bouwen hal, de huurconstructie en de inrichting.

Conclusie Sportaccommodaties

Naast de aanleg van nieuwe sportcomplexen en sportvelden is in de afgelopen tijd veel bereikt op enkele punten van sportaccommodatiebeleid: wie is eigenaar van wat, onder welke voorwaarden worden accommodaties ver-/gehuurd, en tegen welke prijs? Samen met de sportverenigingen is gezocht naar antwoorden. Door samen op te trekken is draagvlak ontstaan. In de komende periode wordt het vastgestelde beleid gefaseerd uitgevoerd. Hetzelfde geldt voor het wegwerken van het achterstallig onderhoud van gymnastieklokalen, waarvoor in de komende twee jaar in het Investeringsplan geld is gereserveerd.

Het beleid voor sportaccommodaties is in de afgelopen periode door de raad vastgesteld in de 'Strategische Visie op Sportaccommodaties' en het 'Beleidsuitvoeringsplan Sportaccommodaties'. De speerpunten voor de komende jaren zijn hierin benoemd.